

Buurtbegeleiding aardgasvrije wijken

Ieder jaar begeleidt de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland (MNH) bewonersinitiatieven om de beweging richting een aardgasvrij Nederland te stimuleren. Dit bieden wij gratis aan; in totaal 135 uur per wijkinitiatief. Ons doel is dat ieder bewonersinitiatief gemiddeld 25 *no regret* maatregelen uitvoert: maatregelen in en aan de woning die substantieel bijdragen aan energie- en CO₂ reductie.

MNH stelt zich op als onafhankelijke verbinder voor en tussen bewoners die iets willen doen, overige wijkbewoners, samenwerkingspartners en aanbieders van duurzaamheidsmaatregelen. Wij kunnen deze unieke rol bekleden omdat we geen winstoogmerk hebben. MNH biedt wijkbewoners eerstelijns ondersteuning door aandacht te schenken aan de behoeften en uitdagingen die mensen ervaren bij het verduurzamen van hun woning.

MNH kan bij deze procesbegeleiding putten uit haar ervaring met het begeleiden van wijkinitiatieven; de kennis en ervaring van het landelijk netwerk van Natuur en Milieufederaties; en uit de bredere Participatiecoalitie, een samenwerking tussen de Natuur en Milieufederaties, Energie Samen, LSA Bewoners, Buurkracht en Klimaatstichting HIER.

Om welke maatregelen gaat het?

Onze inzet is om per bewonersinitiatief gemiddeld 25 *no regret* maatregelen te treffen (uitgevoerd of als getekende offertes). Het betreft hier grotere isolerende maatregelen ten behoeve van energie en CO₂-reductie. Te denken valt aan:

- Vloerisolatie
- Gevelisolatie
- Dakisolatie
- Glas/deur vervangen
- Groene daken
- Warmtepomp, hybride ketel, zonneboiler
- Ventilatiesystemen
- Afgiftesystemen voor verwarming
- Zonnepanelen, zonnecollectoren op de woningen waar dat mogelijk is.
- Collectieve zonnedaken voor woningeigenaren waar zonnepanelen niet mogelijk zijn.

De volgende maatregelen vallen buiten de kaders, hoewel ze voor bewustwording en activatie van de wijk wel gestimuleerd kunnen worden als het initiatief en lokale samenwerkingspartners hiervoor openstaan:

Kleinere energiebesparingsmaatregelen, zoals:

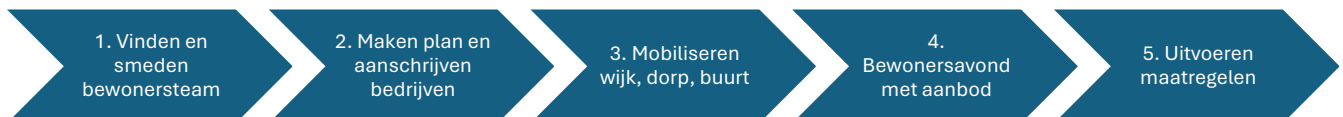
- Waterbesparende douchekop
- Ledlampen
- PI-meter voor inzicht in verbruik
- Brievenbusborstel
- Radiatorfolie
- Douchetimer
- Sluipstroomswitch
- Tochtstrip nalopen en/of vervangen
- Folie voor enkel glas
- Hygrometer
- Radiatorventilatoren

Klimaatadaptatie, zoals:

- Geveltuintjes aanleggen (verkoeling en verminderen wateroverlast)
- Regenpijp afkoppelen en regenton aanleggen (verminderen wateroverlast, verminderen drinkwatergebruik)
- Parkeerplaats veranderen in groen (verkoeling en verminderen wateroverlast)

Werkwijze buurtbegeleiding aardgasvrij

Buurtbegeleiding houdt in dat wij het bewonersinitiatief direct ondersteunen en begeleiden bij het uitvoeren van (collectie) duurzaamheidsmaatregelen. Per initiatief hebben we globaal het onderstaande werkschema voor ogen. We maken hierin onderscheid tussen 5 fases die de samen de begeleiding vormen en waarover we de beschikbare uren verdelen.

Omdat alle initiatieven verschillend van elkaar zijn – de wensen van de wijk, maar ook bijvoorbeeld de visie van de gemeente en de betrokken samenwerkingspartners – kan de precieze invulling uiteraard verschillen. Het is goed om te beseffen dat er geen eenduidige oplossing is en dat zowel technische als sociale aspecten cruciaal zijn.

Fase 1 Vinden en smeden bewonersteam

Actieve bewoners koppelen aan projectcoördinator

Vanuit MNH wordt een projectcoördinator gekoppeld aan actieve bewoners in een wijk of aan een al georganiseerd bewonersinitiatief. De taak van de projectcoördinator is om het buurtinitiatief vorm en richting te geven, om samen met een aantal actieve bewoners een informatiebijeenkomst voor de buurt te organiseren en wensen voor woning isolatie te inventariseren. Er is een bescheiden budget beschikbaar voor een buurtborrel.

Samenstellen buurtteam

Na de buurtborrel wordt er een buurtteam samengesteld; mensen met enthousiasme en wortels in de wijk die buurtbewoners om zich heen kunnen verzamelen (bij voorkeur een verbinder, een organisator en een techneut). Het doel is om 5-7 mensen te verzamelen die de kerngroep vormen, met eventueel een losse schil buurtbewoners die kunnen helpen bij specifieke onderdelen. Binnen deze groep worden de rollen verdeeld: denk aan communicatie en inkoop. De kerngroep komt elke paar weken of elke maand samen. De projectcoördinator brengt structuur aan bij deze overleggen en organiseert deze.

Activiteiten en ureninzet projectcoördinator:

- *Eerste gesprek met actieve bewoners/bewonersinitiatief (2 uur)*
- *Uitnodiging buurtborrel maken (2 uur)*
- *Gesprekken met (potentiële) kernteamleden (4 uur)*
- *Inplannen buurtteam-bijeenkomsten (2 uur)*
- *Bijwonen bewoners-overleggen (gedurende het hele traject) (10 uur)*

Fase 2: Maken plan en aanschrijven bedrijven

In fase 2 wordt bepaald welke maatregelen het beste bij het bewonersinitiatief passen. De projectcoördinator helpt het buurtteam om een activiteitenplan op te stellen. Hierin kunnen de volgende activiteiten opgenomen worden:

Communicatie

- Laagdrempelige promotie:
 - Plaats advertenties in de lokale krant
 - Hang posters op
 - Maak flyers voor huis-aan-huis bezorging
 - Bedenk een plan voor mond-tot-mondreclame: dit werkt vaak beter dan flyers
 - De projectcoördinator zorgt voor formats voor communicatiemateriaal.

- Wijkactiviteiten
 - Organiseer een wijksafari
 - Deel nestkastjes uit
 - Organiseer een warmtecamera-actie
 - Met een warmtescan breng je in beeld waar uit huis de warmte ontsnapt. Het is laagdrempeliger en minder uitgebreid dan een energiescan van het energieloket of een commerciële energieadviseur, maar het werkt erg goed in de bewustwording, omdat de uitkomst heel beeldend is.
 - De projectcoördinator kan een warmtebeeldcamera aanbieden ter bruikleen.
- Formalisatie buurtcontacten
 - Inventariseer de initiële interesse voor isolatiemaatregelen middels een enquête.
 - Maak (aanpassingen aan) de (buurt-)website voor informatie en inschrijvingen.

Inkoop

- Stel een eerste lijst met mogelijke maatregelen op.
- Stel een lijst met potentieel geschikte leveranciers op.
 - Benader deze leveranciers en vraag om meer informatie. Vraag om mogelijkheden voor een collectieve inkoopactie. Vraag offertes aan om een inschatting van de kosten te kunnen maken; dit is informatie waar veel buurtbewoners naar op zoek zijn.
- Onderzoek de gemeentelijke plannen voor de wijk, o.a. middels de Transitievisie Warmte.
- Maak een overzicht van de in deze buurt geldende subsidies en regelingen, inclusief bijbehorende voorwaarden.

Het is belangrijk om tijdens het samenstellen van het inkoopplan andere organisaties te betrekken voor de inbreng van advies en de inkoop van diensten en/of materialen. Afhankelijk van de wensen van het wijkinitiatief kunnen dit kleinere, lokale partijen zijn (denk aan een energie-expert) of een grotere partij zoals Duurzaam Bouwloket.

Activiteiten en ureninzet projectcoördinator.

- *Opstellen concept-activiteitenplan samen met kernteam (4 uur)*
- *Uitvoeren warmtewandeling en andere buurtactiviteiten (4 uur)*
- *Opstellen en uitvoeren enquête samen met kernteam (4 uur)*
- *Samen met kernteam lijst met mogelijke maatregelen opstellen (4 uur)*
- *Lijst met leveranciers opstellen (samen met samenwerkingspartners zoals Duurzaam Bouwloket) (4 uur)*
- *Organiseren collectieve inkoop (samen met samenwerkingspartners) (4 uur)*
- *Bijwonen bewoners-overleggen (gedurende het hele traject) (10 uur)*

Fase 3: Mobiliseren wijk, dorp, buurt

In deze fase worden de wensen t.a.v. woningverduurzaming van geïnteresseerde buurtbewoners geïnventariseerd, om zo de mogelijkheden qua energiebesparende en isolerende maatregelen te onderzoeken. Ook worden de behoeften in kaart gebracht worden, zodat in samenspraak met de bewoner kan worden bepaald welke subsidiemogelijkheden er zijn en welke offertes aangevraagd moeten worden voor specifieke uit te voeren maatregelen. Dit alles gebeurt per huis tijdens zogenaamde *keukentafelgesprekken*.

Er kan binnen de kerngroep een inventarisatieteam worden opgezet, maar het is in onze ervaring vaak het beste om het onderzoek en de gesprekken uit te besteden aan een professionele samenwerkingspartner.

Activiteiten en ureninzet projectcoördinator:

- *Formeren inventarisatieteam / afstemming met samenwerkingspartner (4 uur)*
- *Organiseren keukentafelgesprekken (o.a. deelnemers, planning) (4 uur)*
- *Promotieactiviteiten (4 uur)*
- *Bijwonen bewoners-overleggen (10 uur)*

Fase 4: Bewonersavond met aanbod

Om de buurt verder te enthousiasmeren, te informeren en de eerste resultaten te delen, organiseert het initiatief in samenwerking met de projectcoördinator van MNH een buurtbijeenkomst. Deze bijeenkomst kan in overleg verschillende vormen aannemen: denk aan een buurthuis-avond, een isolatiemarkt, of eventueel zelfs in combinatie met een buurtborrel. Doel van de bijeenkomst is het verstrekken van informatie rondom de woningaanpak en eventuele gezamenlijke inkoop. Deze informatie richt zich ook op subsidie- en duurzaamheidsleningsmogelijkheden. Na de buurtbijeenkomst kunnen mensen zich inschrijven voor collectieve inkoop.

Activiteiten en ureninzet projectcoördinator:

- *Bepalen vorm bijeenkomst i.s.m. bewonersinitiatief (2 uur)*
- *Vormgeven promotie (4 uur)*
- *Inhoudelijke voorbereiding bijeenkomst (4 uur)*
- *Praktische voorbereiding bijeenkomst (2 uur)*
- *Bijwonen bijeenkomst (8 uur)*
- *Bijwonen bewoners-overleggen (10 uur)*

Fase 5: Uitvoeren grotere energiebesparende en isolerende maatregelen

In deze fase kan de buurt nog een laatste keer geïnformeerd worden over de mogelijkheden via flyers, posters, en lokale media. Het initiatief communiceert daarin richting de buurtgenoten wat zij van het initiatief kunnen verwachten. Het is goed om te benadrukken dat vorm en inhoud echt

aan het bewonersinitiatief zijn; MNH zit niet tussen de bewoners en de leverancier. Na deze stap wordt de inschrijflijst gesloten. De inschrijvingen worden vervolgens gedeeld met de leverancier voor de planning. MNH houdt een vinger aan de pols met betrekking tot de voortgang van de uitvoering van de maatregelen.

Activiteiten en ureninzet projectcoördinator:

- *Kernteam ondersteunen bij laatste communicatie-activiteiten (4 uur)*
- *Afstemmen met leverancier (2 uur)*
- *Bewaken voortgang, ophalen hoeveelheid uitgevoerde maatregelen / offertes (o.a. middels een enquête) (16 uur)*
- *Bijwonen bewoners-overleggen (7 uur)*